Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Syvende Afdeling)

23. januar 2025*

»Præjudiciel forelæggelse – forbrugerbeskyttelse – forbrugerkreditaftaler – direktiv 2008/48/EF – krav til de oplysninger, der skal angives i en sådan kreditaftale – informationspligt – kontraktens løbetid – de årlige omkostninger i procent (ÅOP) – de antagelser, der anvendes til beregning af ÅOP«

I sag C-677/23,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Krajský súd v Prešove (den regionale ret i Prešov, Slovakiet) ved afgørelse af 12. oktober 2023, indgået til Domstolen den 14. november 2023, i sagen

A.B.,

F.B.

mod

Slovenská sporiteľňa a.s.,

har

DOMSTOLEN (Syvende Afdeling),

sammensat af formanden for Første Afdeling, F. Biltgen, som fungerende formand for Syvende Afdeling, formanden for Femte Afdeling, M.L. Arastey Sahún (refererende dommer), og dommer J. Passer,

generaladvokat: A.M. Collins,

justitssekretær: A. Calot Escobar,

på grundlag af den skriftlige forhandling,

efter at der er afgivet indlæg af:

– A.B. og F.B. ved advokát I. Šafranko,

– Slovenská sporiteľňa a.s. ved advokát M. Dubovský,

* Processprog: slovakisk.

– den slovakiske regering ved E.V. Larišová, som befuldmægtiget,

– Europa-Kommissionen ved P. Ondrůšek og A. Tokár, som befuldmægtigede,

og idet Domstolen efter at have hørt generaladvokaten har besluttet, at sagen skal pådømmes uden forslag til afgørelse,

afsagt følgende

Dom

1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2005/29/EF af 11. maj 2005 om virksomheders urimelige handelspraksis over for forbrugerne på det indre marked og om ændring af Rådets direktiv 84/450/EØF og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 97/7/EF, 98/27/EF og 2002/65/EF og Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 2006/2004 (direktivet om urimelig handelspraksis) (EUT 2005, L 149, s. 22) og af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2008/48/EF af 23. april 2008 om forbrugerkreditaftaler og om ophævelse af Rådets direktiv 87/102/EØF (EUT 2008, L 133, s. 66, berigtiget i EUT 2009, L 207, s. 14, EUT 2010, L 199, s. 40, og EUT 2011, L 234, s. 46), som ændret ved Kommissionens direktiv 2011/90/EU af 14. november 2011 (EUT 2011, L 296, s. 35) (herefter »direktiv 2008/48«).

2 Denne anmodning er blevet indgivet i forbindelse med en tvist mellem to forbrugere, A.B. og F.B., og en bank, Slovenská sporiteľňa a.s., vedrørende en påstand om, at det fastslås, at visse af vilkårene i en låneaftale (herefter »den i hovedsagen omhandlede aftale«) er ugyldige, og at der ikke skal betales renter og omkostninger i forbindelse med det pågældende lån.

Retsforskrifter

EU-retten

Direktiv 2005/29

3 Artikel 3 i direktiv 2005/29 med overskriften »Anvendelsesområde« fastsætter følgende i stk. 1:

»Dette direktiv gælder for virksomheders urimelige handelspraksis over for forbrugerne, som fastlagt i artikel 5, før, under og efter en handelstransaktion i forbindelse med et produkt.«

Direktiv 2008/48

4 31. betragtning til direktiv 2008/48 har følgende ordlyd:

»For at forbrugeren kan kende sine rettigheder og forpligtelser i henhold til kreditaftalen, bør alle nødvendige oplysninger være angivet klart og koncist i aftalen.«

5 Dette direktivs artikel 5 med overskriften »Oplysninger forud for aftaleindgåelsen« fastsætter følgende i stk. 1:

»I god tid før en forbruger bindes af en kreditaftale eller et kredittilbud, giver kreditgiveren og i givet fald kreditformidleren på grundlag af de kreditvilkår og -betingelser, som kreditgiveren tilbyder, og i givet fald forbrugerens præferencer og oplysninger, forbrugeren de oplysninger, der er nødvendige for at sammenligne forskellige tilbud, så der kan træffes en informeret beslutning om indgåelsen af en kreditaftale. […]

De pågældende oplysninger skal angive:

[…]

g) de årlige omkostninger i procent [(ÅOP)] og det samlede beløb, som skal betales af forbrugeren, illustreret ved et repræsentativt eksempel, som angiver alle de antagelser, der er lagt til grund for at beregne procentsatsen; hvis forbrugeren har informeret kreditgiveren om et eller flere elementer i den kredit, vedkommende foretrækker, som f.eks. kreditaftalens løbetid og det samlede kreditbeløb, skal kreditgiveren tage hensyn til disse elementer; hvis en kreditaftale giver forskellige muligheder for at udnytte kreditmuligheden med forskellige omkostninger eller debitorrenter, og kreditgiveren anvender antagelsen i bilag I, del II, litra b), skal han angive, at andre muligheder for at udnytte kreditmuligheden for denne type kreditaftale kan medføre højere årlige omkostninger i procent

[…]«

6 Følgende er anført i det nævnte direktivs artikel 6 med overskriften »Krav vedrørende oplysninger forud for indgåelse af visse kreditaftaler i form af en kassekredit og af visse specifikke kreditaftaler«:

»1. I god tid før forbrugeren bliver bundet af en kreditaftale eller et tilbud om en kreditaftale som omhandlet i artikel 2, stk. 3, 5 eller 6, giver kreditgiveren og i givet fald kreditformidleren på grundlag af de kreditvilkår og -betingelser, som kreditgiveren tilbyder, og i givet fald forbrugerens præferencer og oplysninger, forbrugeren de oplysninger, der er nødvendige for at sammenligne forskellige tilbud, så der kan træffes en informeret beslutning om indgåelsen af en kreditaftale.

De pågældende oplysninger skal angive:

[…]

f) [ÅOP] illustreret ved hjælp af repræsentative eksempler, som angiver alle de antagelser, der er lagt til grund for at beregne denne procentsats

[…]«

7 Det samme direktivs artikel 10 med overskriften »Oplysninger, der skal angives i kreditaftalen« fastsætter følgende:

»1. En kreditaftale udarbejdes på papir eller på et andet varigt medium.

Alle aftaleparter skal have et eksemplar af kreditaftalen. Denne artikel berører ikke eventuelle nationale regler vedrørende gyldig indgåelse af kreditaftaler, der er i overensstemmelse med fællesskabsretten.

2. Kreditaftalen skal klart og koncist angive:

[...]

c) kreditaftalens løbetid

[...]

g) [ÅOP] og det samlede beløb, som skal betales af forbrugeren, beregnet på tidspunktet for indgåelse af kreditaftalen; alle de antagelser, der er lagt til grund ved beregningen af denne procentsats, angives

h) størrelse, antal og hyppighed af de betalinger, der skal foretages af forbrugeren, og i givet fald den rækkefølge, hvori betalingerne allokeres til forskellige udestående saldi til forskellige debitorrenter med henblik på tilbagebetaling

[...]«

8 Artikel 14 i direktiv 2008/48 med overskriften »Fortrydelsesret« fastsætter følgende i stk. 1:

»Forbrugeren har en frist på fjorten kalenderdage til at fortryde kreditaftalen uden nogen begrundelse.

Den periode, hvori denne fortrydelsesret kan udøves, løber fra:

a) den dag, hvor kreditaftalen er indgået, eller

b) den dag, hvor forbrugeren modtager aftalevilkårene og -betingelserne samt oplysningerne i henhold til artikel 10, hvis dette tidspunkt er senere end det i litra a) i dette afsnit nævnte.«

9 Følgende fremgår af dette direktivs artikel 19 med overskriften »Beregning af [ÅOP]«:

»[...]

3. Beregningen af [ÅOP] baseres på den antagelse, at kreditaftalen forbliver gyldig i det aftalte tidsrum, og at kreditgiveren og forbrugeren opfylder deres forpligtelser på de vilkår og datoer, der er angivet i kreditaftalen.

4. I forbindelse med kreditaftaler, der indeholder vilkår, som tillader variationer i debitorrenten, og, hvor det er relevant, de omkostninger, der indgår i [ÅOP], men som ikke kan opgøres på beregningstidspunktet, beregnes [ÅOP] ud fra den antagelse, at debitorrenten og andre omkostninger er konstante i forhold til udgangsniveauet og finder anvendelse, indtil kreditaftalen udløber.

5. Om nødvendigt kan de supplerende antagelser i bilag I anvendes til beregningen af [ÅOP].

Hvis antagelserne i denne artikel og i bilag I, del II, ikke er tilstrækkelige til at beregne [ÅOP] på ensartet vis, eller ikke længere svarer til den kommercielle situation på markedet, kan Kommissionen fastlægge de nødvendige supplerende antagelser eller ændre de eksisterende antagelser med henblik på beregningen af [ÅOP]. [...]«

10 Det nævnte direktivs artikel 22 med overskriften »Harmonisering og direktivets ufravigelige karakter« fastsætter følgende i stk. 1:

»I det omfang dette direktiv indeholder harmoniserede bestemmelser, kan medlemsstaterne ikke i national ret bibeholde eller indføre bestemmelser, der fraviger dem, der er fastsat i dette direktiv.«

11 Det samme direktivs artikel 23 med overskriften »Sanktioner« har følgende ordlyd:

»Medlemsstaterne fastsætter regler for sanktioner for overtrædelser af de nationale bestemmelser, der er vedtaget i medfør af dette direktiv, og træffer alle nødvendige foranstaltninger til at sikre, at de iværksættes. Sanktionerne skal være effektive, stå i et rimeligt forhold til overtrædelsen og have afskrækkende virkning.«

12 I bilag I, del II, litra a)-j), til direktiv 2008/48 opregnes de nødvendige supplerende antagelser med henblik på beregning af ÅOP.

Slovakisk ret

13 Zákon č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (lov nr. 129/2010 om forbrugerkredit og andre kreditter og lån til forbrugere og om ændring af bestemte love) af 9. marts 2010 (nr. 129/2010 Z. z) i den affattelse, der finder anvendelse på tvisten i hovedsagen (herefter »lov nr. 129/2010«), har til formål at gennemføre direktiv 2008/48 i slovakisk ret.

14 Artikel 9 i lov nr. 129/2010 er affattet således:

»1. Forbrugerkreditaftalen skal indgås skriftligt. Alle aftaleparter modtager mindst én genpart af aftalen på papir eller på et andet varigt medium, som forbrugeren har adgang til.

2. Forbrugerkreditaftalen skal foruden de generelle forhold, der er nævnt i bčiansky zákonník [(civillovbogen)] [...], indeholde følgende elementer:

[...]

f) forbrugerkreditaftalens løbetid og datoen for den endelige tilbagebetaling af forbrugerkreditten

g) det samlede beløb og forbrugerkredittens specifikke valuta og betingelserne for låneudbetaling

[...]

i) forbrugerkredittens debitorrente, betingelserne for dens anvendelse, indekset eller referencesatsen, som forbrugerkreditrenten er knyttet til, samt de perioder, hvor forbrugerkredittens debitorrente ændres, betingelserne og metoden til at foretage en sådan ændring; hvis der anvendes forskellige debitorrenter for forbrugerkreditten, afhængigt af, hvilke betingelser der er opfyldt, skal ovennævnte oplysninger om alle gældende debitorrenter for forbrugerkreditten angives

j) [ÅOP] og de samlede kreditomkostninger, som forbrugeren skal betale, beregnet på grundlag af oplysninger, der var gældende på tidspunktet for forbrugerkreditaftalens indgåelse; alle de antagelser, der er lagt til grund ved beregningen af de årlige omkostninger i procent, angives

k) det samlede kreditbeløb, antallet af tilbagebetalinger og tidspunktet for tilbagebetaling af hovedstol, renter og andre omkostninger, og hvor det er relevant, rækkefølgen for, hvordan tilbagebetalingerne vil blive anvendt på de forskellige udeståender med forskellige forbrugerkreditrenter med henblik på tilbagebetaling af forbrugerkreditten

[...]

m) en kortfattet opgørelse, der angiver datoer og betingelser for tilbagebetaling af renter og tilknyttede faste eller engangsomkostninger, hvis omkostningerne og renterne skal betales uden amortisering af hovedstolen

n) hvor det er relevant, omkostninger for at have en eller flere konti, hvor både betalingstransaktioner og hævninger registreres, og hvis det er obligatorisk at åbne en konto, også omkostninger forbundet med brug af betalingsmidler, både for betalingstransaktioner og for hævninger og andre omkostninger, der opstår i forbindelse med en forbrugerkreditaftale og de betingelser, hvorunder disse omkostninger kan ændres

[...]

r) størrelsen af de omkostninger, som forbrugeren har pådraget sig for notarvirksomhed, hvis omkostningerne er kendt af kreditgiveren.

[...]«

15 Artikel 11, stk. 1, i lov nr. 129/2010 bestemmer følgende:

»Den ydede forbrugerkredit anses for at være rentefri og omkostningsfri, hvis:

[...]

b) forbrugerkreditaftalen ikke indeholder de elementer, der kræves i henhold til artikel 9, stk. 2, litra a) til litra k), r) og y).«

16 Det fremgår af artikel 122 i civillovbogen, at frister fastsættes i måneder og år.

Tvisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

17 Den 29. oktober 2014 indgik A.B. og F.B. den i hovedsagen omhandlede aftale med Slovenská sporiteľňa, og lånet blev krediteret deres bankkonto samme dag. Den i hovedsagen omhandlede aftale blev indgået for en bestemt periode, idet sagsøgerne i hovedsagen forpligtede sig til at tilbagebetale det pågældende lån i 108 månedlige rater à 54,20 EUR. De enkelte månedlige afdrag skulle betales senest den 20. i hver måned. Forfaldsdatoen for første afdrag var den 20. december 2014, og det blev aftalt, at det sidste månedlige afdrag skulle betales den 20. november 2023.

18 Den i hovedsagen omhandlede aftale fastsatte ÅOP til 17,93%, og det samlede beløb, der skulle tilbagebetales, var 5 858,98 EUR. Rubrikken i denne aftale med overskriften »Antagelser anvendt ved beregningen af ÅOP« havde følgende ordlyd: »Lånet blev ydet straks, fuldt ud; låntageren vil opfylde sine forpligtelser på de vilkår og inden for de frister, der er angivet i kreditaftalen; renten gælder indtil låneforholdets ophør.« Den nævnte aftales punkt 12 i del III angav følgende: »Aftalen er indgået for en bestemt periode, indtil alle forhold, der er opstået i forbindelse med det ydede lån, er fuldt ud indfriet.«

19 Sagsøgerne i hovedsagen var af den opfattelse, at denne sidstnævnte bestemmelse var »uklar« og erstattede en obligatorisk del af aftalen om kreditaftalens løbetid. De bemærkede desuden, at den i hovedsagen omhandlede aftale ikke indeholdt nogen angivelse om hverken dens løbetid eller antagelser anvendt ved beregningen af ÅOP.

20 Da sagsøgerne i hovedsagen således var af den opfattelse, at den i hovedsagen omhandlede aftale tilsidesatte deres rettigheder som forbrugere, anlagde de sag ved Okresný súd Prešov (kredsdomstolen i Prešov, Slovakiet) med påstand om, at det fastslås, at vilkårene i denne aftale er ugyldige, og at der ikke skal betales renter og omkostninger i forbindelse med lånet.

21 Efter appel iværksat af sagsøgerne i hovedsagen til prøvelse af dommen fra førnævnte ret ved Krajský súd v Prešove (den regionale ret i Prešov, Slovakiet), som er den forelæggende ret, er sidstnævnte ret af den opfattelse, at datoen for det første og det sidste afdrag ikke nødvendigvis svarer til en aftales reelle løbetid. Det er ifølge den forelæggende ret »meget problematisk« at fastlægge en præcis tidsramme for kreditydelsen, dens løbetid samt tidspunktet for fuldstændig, faktisk afvikling af alle forpligtelser.

22 Når dette er sagt, kræver bestemmelserne i direktiv 2008/48, navnlig direktivets artikel 10, stk. 2, at kreditaftalens løbetid specificeres i denne aftale, idet muligheden for forbrugeren for at beregne denne varighed ved at tage hensyn til fristerne for tilbagebetaling af kreditten ikke i sig selv er tilstrækkeligt i denne forbindelse.

23 Da artikel 122 i civillovbogen fastsætter, at fristerne bl.a. skal angives i måneder og år, kunne en fastsættelse af den i hovedsagen omhandlede aftales løbetid i øvrigt svare til en klar indikation heraf og dermed opfylde kravet om at være klar og koncis i henhold til direktiv 2008/48.

24 Med hensyn til Rådets direktiv 93/13/EØF af 5. april 1993 om urimelige vilkår i forbrugeraftaler (EFT 1993, L 95, s. 29) og direktiv 2005/29, og uanset den omstændighed, at den forelæggende ret ikke har forelagt noget spørgsmål om fortolkningen af disse direktiver, er denne ret for det første af den opfattelse, at det er nødvendigt at tage hensyn til direktiv 93/13 med henblik på at fortolke kravet om specificitet af kontraktvilkår i overensstemmelse med direktiv 2008/48, og har for det andet konstateret, at spørgsmålet om, hvorvidt de antagelser, der er lagt til grund ved

beregningen af ÅOP, er af væsentlig karakter, er forbundet med undersøgelsen af en eventuel tilstedeværelse af en urimelig handelspraksis. I denne forbindelse opstår spørgsmålet, om perioden efter afslutningen af leveringen af kreditydelsen, der kan strække sig ud over den i hovedsagen omhandlede aftales løbetid, svarer til perioden efter den pågældende handelstransaktion som omhandlet i artikel 3, stk. 1, i direktiv 2005/29.

25 Den forelæggende ret er desuden i tvivl om grunden til, at direktiv 2008/48 kræver ikke alene en angivelse af ÅOP i kreditaftalen, men ligeledes en angivelse i denne aftale af alle de antagelser, der er lagt til grund ved beregningen af de årlige omkostninger, da alle de antagelser, der er nødvendige for denne beregning, er obligatoriske elementer i den nævnte aftale, som specifikt skal være angivet heri.

26 Denne ret er af den opfattelse, at det i dette direktiv fastsatte krav om i kreditaftalen at forklare de antagelser, der er lagt til grund ved beregningen af ÅOP, er begrundet i den omstændighed, at gennemsnitsforbrugeren ikke er i stand til selv at identificere alle disse antagelser.

27 På denne baggrund har Krajský súd v Prešove (den regionale ret i Prešov) besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Skal artikel 10, stk. 2, litra c), i direktiv [2008/48] fortolkes således, at en klar og koncis angivelse af kreditaftalens løbetid i et kontraktvilkår:

– kræver en klar definition af kreditaftalens løbetid, [f.eks.] ved at angive datoen for indgåelse og ophør af aftalen (fra… til…) eller ved at bruge kalenderenheder, såsom måneder eller år (f.eks. for en periode på et år), eller

– er det tilstrækkeligt, at forbrugeren selv kan beregne aftalens løbetid eller på en anden måde, ud fra kontrakt[en]s vilkår, f.eks. ud fra antallet af månedlige afdrag eller tidspunktet for fuld afvikling af lånet, kan udlede aftalens løbetid?

2) Skal artikel 10, stk. 2, litra c), i direktiv 2008/48 fortolkes således, at oplysningerne i kreditaftalen om aftalens løbetid svarer til den periode, der er defineret som »under og efter [en handelstransaktion]« i artikel 3, stk. 1, i [direktiv 2005/29]?

3) Skal artikel 10, stk. 2, litra g), i direktiv 2008/48, i forhold til begreberne »klart og koncist« og »alle antagelser lagt til grund ved beregningen af denne procentsats«, fortolkes således, at

– de antagelser, der er lagt til grund ved beregningen af [ÅOP], tydeligt skal markeres i aftalen som antagelser, der anvendes til at beregne ÅOP, eller

– forbrugeren selv skal fastlægge de passende antagelser, der er lagt til grund ved bere[g]ningen af ÅOP på baggrund af de kontraktmæssige vilkår?«

Om de præjudicielle spørgsmål

Det første spørgsmål

28 Med det første spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 10, stk. 2, litra c), i direktiv 2008/48 skal fortolkes således, at en kreditaftale udtrykkeligt skal angive aftalens løbetid, eller om det i forhold til denne bestemmelse er tilstrækkeligt, at vilkårene i denne aftale giver forbrugeren mulighed for uden vanskeligheder og med sikkerhed at fastslå denne løbetid.

29 Det skal indledningsvis bemærkes, at det følger af ordlyden af den nævnte bestemmelse, at kreditaftalen klart og koncist skal angive kreditaftalens løbetid.

30 Det fremgår således af artikel 10, stk. 2, i direktiv 2008/48, sammenholdt med 31. betragtning hertil, at de i denne bestemmelse omhandlede elementer klart og koncist angives i en kreditaftale, der er udarbejdet på papir eller på et andet varigt medium, for at forbrugeren kan kende sine rettigheder og forpligtelser (dom af 9.11.2016, Home Credit Slovakia, C-42/15, EU:C:2016:842, præmis 31, og af 9.9.2021, Volkswagen Bank m.fl., C-33/20, C-155/20 og C-187/20, EU:C:2021:736, præmis 70 og den deri nævnte retspraksis).

31 Det er en nødvendighed, at forbrugeren har en bred viden om og god forståelse af de oplysninger, der obligatorisk skal være indeholdt i kreditaftalen i henhold til artikel 10, stk. 2, i direktiv 2008/48, for korrekt opfyldelse af aftalens bestemmelser (dom af 9.9.2021, Volkswagen Bank m.fl., C-33/20, C-155/20 og C-187/20, EU:C:2021:736, præmis 71 og den deri nævnte retspraksis).

32 Dette krav bidrager til gennemførelsen af formålet med direktiv 2008/48, der på området for forbrugerkreditaftaler består i en fuldstændig og bindende harmonisering på visse nøgleområder, der betragtes som nødvendig for at sikre, at alle forbrugere i EU nyder samme høje grad af beskyttelse af deres interesser, og for at lette indførelsen af et velfungerende indre marked for forbrugerkredit (dom af 9.11.2016, Home Credit Slovakia, C-42/15, EU:C:2016:842, præmis 32, og af 9.9.2021, Volkswagen Bank m.fl., C-33/20, C-155/20 og C-187/20, EU:C:2021:736, præmis 72 og den deri nævnte retspraksis).

33 Domstolen har derudover mere specifikt udtalt sig om rækkevidden af det nævnte krav for så vidt angår angivelsen i en kreditaftale af størrelse, antal og hyppighed af de betalinger, der skal foretages af forbrugeren, i overensstemmelse med dette direktivs artikel 10, stk. 2, litra h).

34 I denne henseende har Domstolen fastslået, at denne sidstnævnte bestemmelse har til formål at sikre, at forbrugeren er bekendt med datoen for, hvornår hver enkelt betaling forfalder. Når aftalens betingelser gør det muligt for forbrugeren uden videre og med sikkerhed at identificere datoerne for disse betalinger, er formålet derfor opfyldt (dom af 9.11.2016, Home Credit Slovakia, C-42/15, EU:C:2016:842, præmis 48 og 49).

35 Efter disse betragtninger fastslog Domstolen, at artikel 10, stk. 2, litra h), i direktiv 2008/48 skal fortolkes således, at det ikke er nødvendigt, at kreditaftalen angiver forfaldsdatoen for hver betaling, der skal foretages af forbrugeren, med henvisning til en præcis dato, forudsat at aftalens betingelser gør det muligt for forbrugeren uden videre og med sikkerhed at identificere datoerne for disse betalinger (dom af 9.11.2016, Home Credit Slovakia, C-42/15, EU:C:2016:842, præmis 50).

36 Det er det ræsonnement, der er fulgt i sidstnævnte dom, der skal finde anvendelse i den foreliggende sag, med henblik på fortolkningen af artikel 10, stk. 2, litra c), i direktiv 2008/48.

37 Som det således fremgår af den retspraksis, der er nævnt i nærværende doms præmis 30 og 31, er forbrugerens kendskab til tidspunktet for aftalens udløb af afgørende betydning for, at den pågældende kan udøve sine rettigheder og forpligtelser, samt for den korrekte opfyldelse af aftalens bestemmelser.

38 Som Domstolen har fastslået, er opfyldelsen af aftalen endvidere den naturlige måde, hvorpå de kontraktlige forpligtelser indfris (jf. i denne retning dom af 21.12.2023, BMW Bank m.fl., C-38/21, C-47/21 og C-232/21, EU:C:2023:1014, præmis 279).

39 Indfrielsen af de kontraktlige forpligtelser markerer aftalens udløb og fastsætter således dens varighed.

40 Domstolen har fastslået, at såfremt kreditaftalen er helt opfyldt, kan forpligtelsen til at angive de oplysninger, der er nævnt i artikel 10, stk. 2, i direktiv 2008/48, principielt heller ikke længere opfylde det formål, der forfølges med nævnte bestemmelse, hvilket formål består i at give forbrugeren mulighed for at få alle nødvendige oplysninger med henblik på aftalens korrekte opfyldelse og navnlig udøvelsen af sine rettigheder, herunder fortrydelsesretten, således at vedkommende kan få kendskab til rækkevidden af sine rettigheder og forpligtelser. Det følger heraf, at disse forpligtelser ikke længere har samme relevans, når først aftalen er blevet helt opfyldt (dom af 21.12.2023, BMW Bank m.fl., C-38/21, C-47/21 og C-232/21, EU:C:2023:1014, præmis 277).

41 I det foreliggende tilfælde specificerer den i hovedsagen omhandlede aftale ikke udtrykkeligt dens varighed, men angiver antallet af månedlige afdrag, der skal betales af sagsøgerne i hovedsagen, samt datoen for det første og det sidste af disse afdrag.

42 Henset til betragtningerne i nærværende doms præmis 37-40 skal det fastslås, at varigheden af en kreditaftale som den i hovedsagen omhandlede er tæt forbundet med de respektive parter i denne aftales fuldstændige opfyldelse af forpligtelserne og derfor i det væsentlige med långivers frigivelse af lånet og låntagers fulde afvikling af lånet.

43 En angivelse af kreditaftalens varighed skal derfor i overensstemmelse med artikel 10, stk. 2, litra c), i direktiv 2008/48 ikke med bydende nødvendighed ske ved en formel angivelse af den nøjagtige dato for indgåelsen og ophøret af denne aftale, for så vidt som vilkårene heri giver forbrugeren mulighed for uden vanskeligheder og med sikkerhed at fastslå denne løbetid.

44 Det tilkommer den forelæggende ret at tage hensyn til samtlige de vilkår, der er indeholdt i den i hovedsagen omhandlede aftale, navnlig dem, der angiver antallet af månedlige afdrag, der skal betales, og datoen for det første og det sidste afdrag, som er fastsat for tilbagebetalingen af kreditten, samt eventuelle andre vilkår, som fastsætter parternes forpligtelser, med henblik på at afgøre, om disse vilkår i den foreliggende sag giver forbrugeren mulighed for uden vanskeligheder og med sikkerhed at fastslå denne aftales løbetid.

45 Henset til samtlige ovenstående betragtninger skal det første spørgsmål besvares med, at artikel 10, stk. 2, litra c), i direktiv 2008/48 skal fortolkes således, at en kreditaftale ikke med bydende nødvendighed udtrykkeligt skal angive aftalens løbetid, for så vidt som vilkårene i denne aftale giver forbrugeren mulighed for uden vanskeligheder og med sikkerhed at fastslå denne løbetid.

Det andet spørgsmål

46 Med det andet spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 10, stk. 2, litra c), i direktiv 2008/48 skal fortolkes således, at oplysningerne i en kreditaftale om aftalens løbetid svarer til perioden »under« den pågældende transaktion som omhandlet i artikel 3, stk. 1, i direktiv 2005/29.

47 Det skal indledningsvis bemærkes, at i henhold til denne sidstnævnte bestemmelse gælder direktiv 2005/29 for virksomheders urimelige handelspraksis over for forbrugerne, som fastlagt i direktivets artikel 5, »før, under og efter en handelstransaktion i forbindelse med et produkt«.

48 Det skal tilføjes, at Domstolen ganske vist allerede har taget hensyn til bestemmelserne i direktiv 2005/29 med henblik på fortolkningen af direktiv 2008/48 (jf. i denne retning dom af 10.6.2021, Ultimo Portfolio Investment (Luxembourg), C-303/20, EU:C:2021:479, præmis 42-45).

49 I den foreliggende sag skal det imidlertid fastslås, at med deres søgsmål tager sagsøgerne i hovedsagen i første række sigte på at få fastslået, at vilkårene i den i hovedsagen omhandlede aftale er ugyldige som følge af en tilsidesættelse af bestemmelserne i direktiv 2008/48 og af den nationale lovgivning til gennemførelse af dette direktiv, og i anden række, at det fastslås, at der ikke skal betales renter og omkostninger i forbindelse med lånet.

50 Den blotte angivelse i en kreditaftale af, at aftalens løbetid er omfattet af perioden »under« den pågældende transaktion som omhandlet i artikel 3, stk. 1, i direktiv 2005/29, har således umiddelbart ikke nogen betydning for fortolkningen af artikel 10, stk. 2, litra c), i direktiv 2008/48.

51 Forelæggelsesafgørelsen indeholder i øvrigt ingen oplysninger, der gør det muligt at afgrænse den faktiske situation, som det andet spørgsmål er baseret på, og grundene til, at en besvarelse af dette spørgsmål i den foreliggende sag er nødvendig for afgørelsen af tvisten i hovedsagen, fremgår ikke.

52 Under disse omstændigheder er det andet spørgsmål af hypotetisk karakter og kan dermed ikke antages til realitetsbehandling.

Det tredje spørgsmål

53 Med det tredje spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 10, stk. 2, litra g), i direktiv 2008/48 skal fortolkes således, at de antagelser, der er lagt til grund ved beregningen af ÅOP, udtrykkeligt skal være angivet i en kreditaftale, eller om det er tilstrækkeligt, at forbrugeren selv kan fastlægge dem ved at undersøge vilkårene i denne aftale.

54 Det skal indledningsvis bemærkes, at i henhold til denne bestemmelse skal kreditaftalen klart og koncist angive ÅOP og det samlede beløb, som skal betales af forbrugeren, beregnet på grundlag af tidspunktet for indgåelse af kreditaftalen, idet alle de antagelser, der er lagt til grund ved beregningen af denne procentsats, ligeledes skal angives.

55 Det skal med hensyn til disse antagelser bemærkes, at artikel 19 i direktiv 2008/48 for det første fastsætter i stk. 3, at beregningen af ÅOP baseres på den antagelse, at kreditaftalen forbliver gyldig i det aftalte tidsrum, og at kreditgiveren og forbrugeren opfylder deres forpligtelser på de vilkår og datoer, der er angivet i kreditaftalen. For det andet følger det af ordlyden af stk. 4 i den nævnte artikel, at i forbindelse med kreditaftaler, der indeholder vilkår, som tillader variationer i debitorrenten og, hvor det er relevant, de omkostninger, der indgår i ÅOP, men som ikke kan opgøres på beregningstidspunktet, beregnes ÅOP ud fra den antagelse, at debitorrenten og andre omkostninger er konstante i forhold til udgangsniveauet og finder anvendelse, indtil kreditaftalen udløber. For det tredje fastsætter den nævnte artikel i stk. 5, at om nødvendigt kan de supplerende antagelser i bilag I til dette direktiv anvendes til beregningen af ÅOP. For det fjerde præciserer dette bilag, del II, litra a)-j), de forskellige nødvendige supplerende antagelser med henblik på beregning af ÅOP.

56 Det skal tilføjes, at forpligtelsen til at angive de antagelser, der er lagt til grund ved beregningen af ÅOP i form af et repræsentativt eksempel, ligeledes er fastsat i artikel 5, stk. 1, litra g), og artikel 6, stk. 1, litra f), i direktiv 2008/48 som et oplysningskrav forud for aftaleindgåelsen.

57 Omtalen forud for aftaleindgåelsen af de forskellige angivelser, der er lagt til grund ved beregningen af ÅOP, gør det muligt at gennemføre det mål, der nævnes i artikel 5, stk. 1, i direktiv 2008/48, om de oplysninger, der er nødvendige for at sammenligne forskellige tilbud, så forbrugeren kan træffe en informeret beslutning om indgåelsen af en kreditaftale, idet denne sammenligning skal kunne foretages under hensyntagen til ÅOP ud fra den forskellige varighed af de tilbud, forbrugeren forelægges (jf. i denne retning dom af 16.7.2020, Soho Group, C-686/19, EU:C:2020:582, præmis 48).

58 Hvad angår forpligtelsen til at angive disse forskellige antagelser i kreditaftalen i overensstemmelse med artikel 10, stk. 2, litra g), i direktiv 2008/48 fremgår det af den retspraksis, der er nævnt i nærværende doms præmis 30, at denne forpligtelse tager sigte på at sikre, at forbrugeren kan kende sine rettigheder og forpligtelser.

59 Denne angivelse skal således give forbrugeren mulighed for at efterprøve, om ÅOP er blevet beregnet korrekt af den erhvervsdrivende, og, i benægtende fald, gøre sine rettigheder gældende, herunder fortrydelsesretten fastsat i artikel 14 i direktiv 2008/48, idet fristen for udøvelse af denne fortrydelsesret forlænges i tilfælde af tilsidesættelse af kravene i henhold til dette direktivs artikel 10 samt tilsidesættelse af de andre rettigheder i henhold til den nationale lovgivning, som en sanktion, der vedtages i overensstemmelse med det nævnte direktivs artikel 23.

60 I denne henseende har Domstolen fastslået, at forpligtelsen til i kreditaftalen at angive elementer som bl.a. de årlige omkostninger i procent, jf. artikel 10, stk. 2, litra g), i direktiv 2008/48, er af væsentlig betydning (dom af 9.11.2016, Home Credit Slovakia, C-42/15, EU:C:2016:842, præmis 70).

61 I henhold til denne retspraksis skal det fastslås, at angivelsen i en kreditaftale af de forskellige antagelser, der er lagt til grund ved beregningen af ÅOP, ligeledes er af væsentlig betydning for forbrugeren, navnlig af de grunde, der er nævnt i nærværende doms præmis 58 og 59.

62 For så vidt som en manglende angivelse i kreditaftalen af disse elementer kan vanskeliggøre forbrugerens mulighed for at bedømme rækkevidden af sine forpligtelser, skal en sanktion i henhold til den nationale lovgivning, hvorefter kreditgiveren mister retten til renter og

omkostninger, anses for at stå i et rimeligt forhold til overtrædelsen som omhandlet i artikel 23 i direktiv 2008/48 (jf. i denne retning dom af 9.11.2016, Home Credit Slovakia, C-42/15, EU:C:2016:842, præmis 71).

63 Eftersom de antagelser, der er lagt til grund ved beregningen af ÅOP, kan være af en kompleks karakter, således som det er anført i nærværende doms præmis 55, er det nødvendigt, at de angives klart, koncist og udtrykkeligt i en kreditaftale, idet den eneste måde for forbrugeren at fastlægge dem på ved at læse de forskellige vilkår i denne aftale ikke er tilstrækkelig.

64 Henset til samtlige ovenstående betragtninger skal det tredje spørgsmål besvares med, at artikel 10, stk. 2, litra g), i direktiv 2008/48 skal fortolkes således, at de antagelser, der er lagt til grund ved beregningen af ÅOP, udtrykkeligt skal være angivet i kreditaftalen, og det er i denne forbindelse ikke tilstrækkeligt, at forbrugeren selv kan fastlægge dem ved at undersøge vilkårene i denne aftale.

Sagsomkostninger

65 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Syvende Afdeling) for ret:

1) Artikel 10, stk. 2, litra c), i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2008/48/EF af 23. april 2008 om forbrugerkreditaftaler og om ophævelse af Rådets direktiv 87/102/EØF, som ændret ved Kommissionens direktiv 2011/90/EU af 14. november 2011,

skal fortolkes således, at

en kreditaftale ikke med bydende nødvendighed udtrykkeligt skal angive aftalens løbetid, for så vidt som vilkårene i denne aftale giver forbrugeren mulighed for uden vanskeligheder og med sikkerhed at fastslå denne løbetid.

2) Artikel 10, stk. 2, litra g), i direktiv 2008/48, som ændret ved direktiv 2011/90,

skal fortolkes således, at

de antagelser, der er lagt til grund ved beregningen af de årlige omkostninger i procent (ÅOP), udtrykkeligt skal være angivet i kreditaftalen, og det er i denne forbindelse ikke tilstrækkeligt, at forbrugeren selv kan fastlægge dem ved at undersøge vilkårene i denne aftale.

Underskrifter